

Olli.Koski@vnk.fi, Maija.Strandberg@vnk.fi, Sini.Wiren@lvm.fi, Jukka-Pekka.Ohtola@vnk.fi

Viite: Maija Strandbergin sähköposti 18.2.2020, Lausuntopyyntö – Posti-työryhmä

Lausunto Posti-työryhmälle

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Posti Group Oyj:n roolia julkisten palvelujen tuottamisessa arvioivalle valtiosihteerityöryhmälle. Vastaamme liitolle esitettyihin lisäkysymyksiin seuraavasti:

1. Toitte esille yleispalvelun kilpailutusprosessin ja siihen liittyviä ongelmia kannaltanne / jäsenistönne kannalta. Miten prosessia mielestänne voitaisiin tehostaa ja mitä konkreettisia toimenpiteitä ehdottaisitte?

Nykyisen postilain mukainen jakelukilpailutus koskee sanomalehtien varhaisjakelualueiden ulkopuolista Suomea. Postin kilpailutuksen ehdot ovat käytännössä estäneet todellisen kilpailun syntymisen.

Postin ratkaisu kilpailuttaa pelkästään yleispalvelukirjeiden jakelu täyttää lain kirjaimen mutta ei sen henkeä tai lain esitöihin kirjattuja tavoitteita. Kun jaettavien tuotteiden määrä on vähentynyt, ei haja-asutusalueiden postirepun jakaminen kahteen osaan edistä jakelun tehokkuutta, taloudellisuutta tai ekologisuutta. Yleispalvelukirjeiden muutaman prosentin osuus Postin volyymeistä on niin pieni, että pelkästään sen jakamisesta kilpaileminen harvaan asutuilla alueilla ei ole kenellekään järkevää.

Koska jakelun yhdistämisen tarve ja mahdollisuus on suurin sanomalehtien varhaisjakelualueilla, tulisi kilpailutus ulottaa alueittain toteutettuna koko Suomeen.

Ehdotus 1: Postilain mukainen jakelukilpailutus säädetään koskemaan koko Suomea alueittain ja kattamaan muutkin yleispalvelutarjoajan tuotteet kuin vain yleispalvelukirjeet.

Posti on edellyttänyt yleispalvelukirjeiden jakelua kilpailutetuilla alueilla saman päivän aikana, mutta kuitenkin aina vasta klo 10 jälkeen. Siten jakelu on ollut sallittua klo 10-24 mutta ei klo 00-10, mikä sulkee varhaisjakelua harjoittavat yhtiöt pois kilpailutuksesta. Jakeluajan rajaaminen päivään ja iltaan ei ole kuluttajien edun mukaista.

Yleispalvelukirjeiden nykyiset jakopäivä- ja kulkunopeusvaatimukset eivät estä jakelun kellonaikojen vapauttamista.

Ehdotus 2: Kilpailutettavien tuotteiden jakelun päivittäiset kellonaikarajoitukset poistetaan postilailla.

Nykyisin Posti osallistuu itse kilpailutukseen, jonka se järjestää. Kilpailuttajan pitäisi olla riippumaton viranomaistaho.

Ehdotus 3: Postilain mukaisen jakelukilpailutuksen toteuttajaksi säädetään kilpailijoista riippumaton viranomainen, esimerkiksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Riittävän jakelupalvelun saatavuus koko maassa tulisi varmistaa kehittämällä yleispalveluvelvoitetta Norjan mallin mukaisesti. Tässä mallissa valvova viranomainen hankkii kilpailuttamalla sanomalehtien tarvitsemat jakelupalvelut silloin, kun palvelua ei ole kohtuullisin ehdoin kaupallisesti saatavilla. Velvoite varmistaa palvelun saatavuus olisi viranomaisella (Liikenne- ja viestintävirasto Traficom) ja kilpailutukseen voisivat osallistua kaikki kyseistä palvelua tuottavat yritykset.

Ehdotus 4: Julkinen viranomainen valtuutetaan postilailla hankkimaan sanomalehtien jakelupalvelu alueilla, joilla palvelua ei ole saatavilla kaupallisesti (ns. Norjan malli). Viranomaisen tulee määrittää hankkimansa jakelupalvelun ominaisuudet sanomalehtialan tarpeita kuullen ja sen kohtuullinen hinnoittelu.

2. Mielipiteenne mahdollisesti alueelliseen hinnoitteluprosessiin siirtymisestä?

Postin jakelun hinnoittelun olisi syytä olla kustannusvastaavaa ja yhtiön taloudellisen raportoinnin mahdollisimman läpinäkyvää. Aluehinnoittelu lisäisi jakelun hinnoittelun kustannusvastaavuutta.

Tärkeintä olisi turvata jakelupalvelu kohtuulliseen hintaan. Joillakin alueilla kohtuullinen hinta on Postin kaupallisesti tarjoamaa hintaa tai jopa Postin toteutuneita jakelukustannuksia alhaisempi ja tällöin jakelupalvelun hankinta tulisi tehdä Norjan mallin mukaisesti.

Yleispalveluyritykseksi nimetyllä Postilla on kansalaisten peruspalveluiden turvaamista koskevien palveluiden lisäksi runsaasti muuta, yksityisten yritysten kanssa kilpailevaa liiketoimintaa. Useat markkinatoimijat ovat esittäneet huolensa siitä, että Posti voi erityisen markkinavoimansa turvin vääristää kilpailua yleispalveluun läheisesti liittyvillä muilla jakelumarkkinoilla.

Kolme alan toimijaa (Kärkimedia Oy, Suomen Suoramainonta Oy ja Jakeluyhtiö Suomi) on tehnyt Postin hinnoittelusta tutkintapyynnön Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Ongelma kilpistyy Postin mainosjulkaisu Postiseen, joka kilpailee mainosmyynnin ja suoramarkkinoinnin markkinoilla lehtien kanssa.

3. Lisäksi haluamme saattaa työryhmän tietoon seuraavat näkökantamme:

Julkisen palvelun järjestämisen ja Postin puhtaiden markkinatoimintojen eriyttäminen on ensisijaista Suomen jakelujärjestelmän uudistamisessa. Kansalaisten peruspalveluiden hinnoittelun kohtuullisuuden varmistamiseksi ja terveen kilpailun turvaamiseksi Postilta tulisi edellyttää nykyistä laajempaa toimintojen eriyttämistä joko oikeudellisesti erilliseen yhtiöön tai vähintään kirjanpidollisesti. Eriytettyjen toimintojen osalta tulisi raportoida keskeiset taloudelliset ja toiminnalliset tunnusluvut avoimuuden varmistamiseksi.

Valtion suorien yritystukien sijasta kilpailuneutraalein keino tukea moniäänistä mediaa ja sen kykyä digitalisoitua on lehtitilausten arvonnisäveron palauttaminen nolnaan. Suomi voi edistää tätä tukemalla Euroopan komission esitystä alimpien arvonnisäverokantojen vapauttamiseksi tasapuolisesti kaikkien jäsenmaiden käyttöön.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Sanomalehtien Liitto ja Suomen Kustannusyhdistys. Yhdessä edustamme noin 700:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Media-alan ja painoalan yritykset työllistävät Suomessa suoraan 22 000 henkilöä ja yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on 4,4 miljardia euroa.